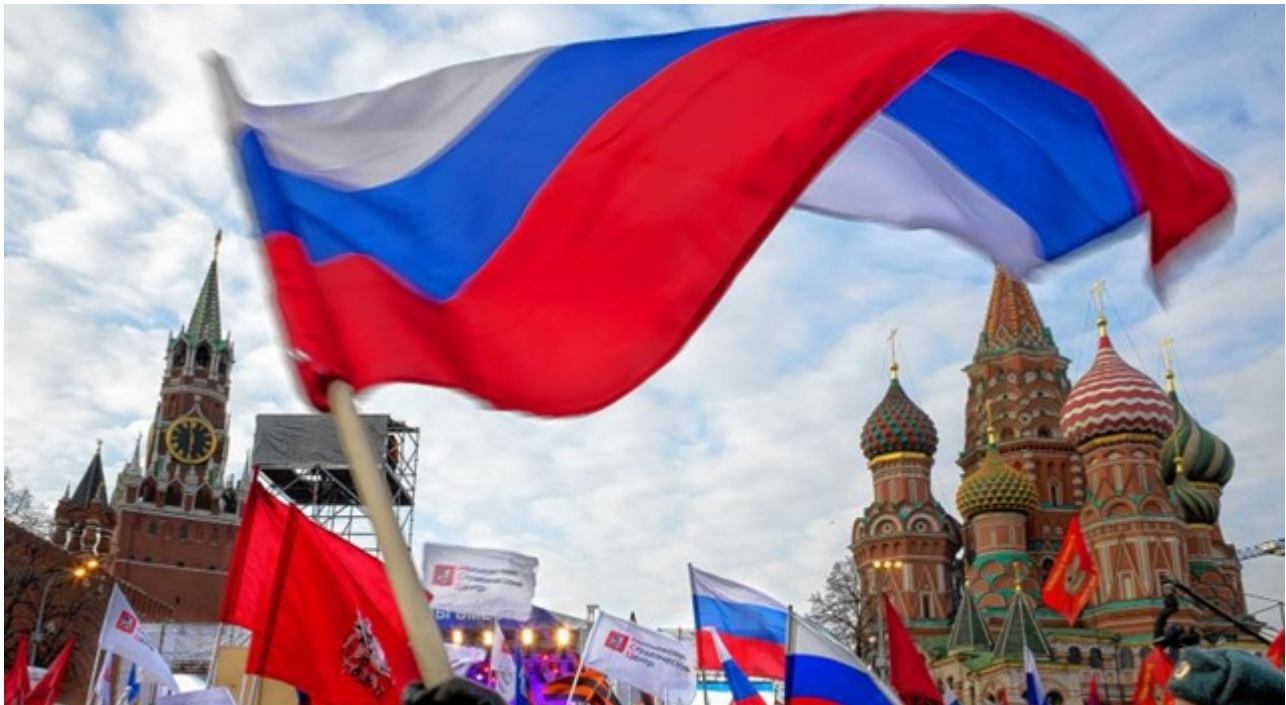

Jiří Weigl: Rusko, my a Evropa

- CZ24 News | 2. června 2021

ČESKO: Podivná kauza Vrbětice, která po sedmi letech od svého vzniku nečekaně rozkymácela českou politiku a zdevastovala česko-ruské vztahy na dlouhá léta dopředu, nespadla z čistého nebe. Historická zátěž je veliká a sporných kroků na všech stranách více než dost. Přesto však je rozumnému člověku těžko pochopitelná euforie, která v posledních týdnech ovládla většinu českých médií i politiky, z programového ničení česko-ruských vztahů a jejich maximálního vyhrocování. Mimo jiné to ukazuje, jak u nás chybí vážné zkoumání a promýšlení vztahu k Rusku a jeho úloze, významu a možností pro české národní zájmy a na nich založenou zahraniční politiku.

Základní český národní zájem lze definovat jako dlouhodobé zajištění existence suverénního a prosperujícího českého státu a české národní identity v demokratických a bezpečných poměrech. Záměrně pěstovat nepřátelství s relativně blízkou velmocí nebývá obvykle rozumnou strategií k dosažení takových cílů pro žádnou zemi naší velikosti, síly a významu. Dnešní naše politika vůči Rusku se tváří, jako by na vztazích s touto zemí nezáleželo, jako by bylo pro naši zemi výhodné jejich maximální zhoršení, jako by mělo smysl si namlouvat, že Rusko někam daleko zmizí, či se nějak podílet na tom, aby tomu tak někdy bylo.

Racionální politika musí vycházet z reality. Rusko už více než tři staletí bylo a je prvořadou evropskou velmocí, která od 18. století spoluurčuje podobu Evropy. Má svá historická specifika, postrádá mimo jiné tradici demokratické vlády, fakticky ji nikdy nezažilo a jeho přibližování poměrům ve vyspělé Evropě se děje ve skocích, které obvykle následují po velkých krizích a otřesech. Na těch vzhledem k velikosti a vojenské síle Ruska nemůže mít nikdo soudný zájem, obzvláště ne země v ruském okolí.

Česká republika se nachází v historicky málo stabilním regionu mezi Německem a Ruskem. Spolu s dalšími menšími zeměmi v této oblasti má s oběma velmocemi složité historické zkušenosti. Svou samostatnost a nezávislost všechny tyto země získávaly či obnovovaly pouze v situaci, kdy obě tyto sousední velmoci byly fatálně oslabeny prohranou válkou, revolucí nebo vnitřním rozkladem (SSSR).

Pro moderní český stát bylo dlouho traumatizujícím elementem sousední Německo, proti jehož vůli a vůli svých tehdejších občanů německé národnosti republika vznikla. Hitlerovské Německo dalo jasně najevo, že existence českého státu v německém sousedství je pro ně nepřijatelná. Českou otázku nehodlalo řešit pouze okupací a zřízením Protektorátu, ale plánovalo poválečné radikální odstranění českého národa ze střední Evropy. Existenční strach z Německa tvořil zásadní osu zahraniční politiky Československa prakticky po celou dobu jeho existence. Ukázalo se však, že snaha zajistit existenci a bezpečnost nového státu s mocným nepřitelem v sousedství opřením se o jiné velmoci selhala. Západní velmoci v kritických chvílích prokázaly, že jejich národní zájmy jsou vzdálené střední Evropě, což vedlo k mnichovskému traumatu, a Sovětský svaz po druhé světové válce se z osvoboditele rychle změnil v protektora a posléze v okupanta.

Lekci z historie, kterou jsme dostali, bychom měli umět číst. Zní, že na střeoevropském regionu jsou silně a vážně zainteresovány pouze dvě velmoci – Německo a Rusko. Představa, že v případě nikoliv globálního, ale bilaterálního střetu s jednou z nich nás ochrání a zajistí někdo třetí, vzdálený – Británie, Francie nebo USA – není realistická. Vzdálené mocnosti naše země a region zajímají pouze skrz optiku vztahů s Německem či Ruskem.

Zažili jsme, že vyhrocený antagonismus s Německem a pěstování strachu z jeho revanšismu nás zavedly pouze do sovětského područí. Po roce 1989 jsme tuto krátkozrakou politiku opustili a navázali s Německem normální vztahy. Podařilo se nám překročit stíny minulosti a oboustranně prosperovat. Nesmíme však při tom zapomínat, že jsme v tomto vztahu slabším partnerem a že gravitační síla sousední země je obrovská. Rozumně ji vyvážit je velmi obtížné.

Přitom však dnes iracionálně propadáme stejné chybě jako v minulosti, pouze s opačným znaménkem – snažíme se sami sebe k smrti vystrašit tentokrát Ruskem a spoléháme, že někdo jiný za nás nerovnou bitvu s ním vybojuje. Nevnímáme, jak takový konflikt naše mezinárodní postavení oslabuje. Obraz nešťastného českého premiéra marně škemrajícího u svých evropských partnerů, aby vyhostili alespoň jednoho ruského diplomata na znamení solidarity, je smutným a bohužel nevyhnutelným výsledkem takové politiky.

Rusko bez ohledu na vztahy s námi zůstane na svém místě. My jsme se vlastní zmatečnou a nepromyšlenou politikou, jejíž špatné načasování jsme si sami zvolili, odevzdali zcela do rukou Německa, na něž musíme nyní spoléhat, že za nás a pro nás zničené vztahy s Ruskem nějak vybalancuje. Nevnímáme přitom, že v nejbližší budoucnosti budeme svědky zásadní geopolitické změny, kdy dokončením a otevřením projektu Nordstream II a naplňováním německé bezuhlíkové ekonomické utopie, jejíž základní podmínkou je dovoz ruského plynu, se staneme i my plně závislí na Rusku a jeho surovinách. Rýsuje se obří německo-ruská strategická synergie a nikoliv antagonismus, na který nesmyslně sázíme my.

V zájmu České republiky, která musí vycházet ze své geografické polohy a ekonomických vazeb, je neopakovat staré chyby a nezahánět se sami do kouta. Pokud nechceme znovu skončit jako úplný protektorát jedné z velmocí, měli bychom vést rozumnou a vyváženou politiku vůči všem relevantním mocnostem, politiku, v níž není místo pro hysterii, politiku, která slouží našim, a nikoliv cizím zájmům.

Sázet na eskalaci napětí v naší části Evropy se naší zemi nemůže vyplatit. Pro nás není žádným vítězstvím ponižované, nepřátelské a izolované Rusko, které bude hrozbou svému okolí. Zdá se, že si to nepřeje ani Německo a Francie, rozhodující síly v EU. Na nové studené válce český stát nic vydělat nemůže. Vzhledem ke své poloze, historii i exportní orientaci hospodářství naše země potřebuje, aby se rozvíjelo skutečné východní partnerství se zeměmi v postsovětském prostoru včetně Ruska. Jenom tehdy může mít projekt východního partnerství smysl a přinést něco pozitivního.

Autor: Jiří Weigl

Zdroj: <https://www.institutvk.cz>